

Täysistunto

Torstai 4.12.2025 klo 16.00—22.09

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 127/2025 vp

Toimenpidealoite TPA 32/2023 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.50 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen nyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön, joka koskee hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta.

Esityksen tavoitteena on toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa sekä vuosien 2025—2028 ja 2026—2029 julkisen talouden suunnitelmista käymissään neuvotteluissa sopimat yhteensä 70 miljoonan euron korotukset kaivosmineraaliveroon julkisen talouden vahvistamiseksi. Lisäksi tavoitteena on kaivosmineraaliveron veroperusteita tarkentamalla vähentää kaivosmineraaliverosta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Metallimalmien arvorajaltia ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin malmin sisältämän metallin verotusarvosta. Teollisuusmineraalien määrärajoja ehdotetaan korotettavaksi 0,20 eurosta 0,60 euroon tonnilta malmia tai hyötykiveä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kaivosten niin sanotuista sivuvirroista eli sellaisista louhitun malmin sisältämistä kaivosmineraaleista, joita ei oteta talteen tai tuoteta kaivoksesta lainkaan, ei jatkossa pääsääntöisesti tarvitsisi suorittaa veroa. Veron suorittamisvelvollisuus tällaisista kaivosmineraaleista syntyisi jatkossa ainoastaan siinä tapauksessa, että niitä ryhdyttäisiin myöhemmin ottamaan talteen tai tuottamaan rikastushiekasta.

Koska sivuvirtojen veron ulkopuolelle rajaaminen hyödyttää metallikaivoksia, siitä aiheutuva verotuottomenetytys on otettu huomioon metallimalmien arvorajaltin verotustason korotuksessa 0,8 prosenttiyksikön suuruisella korotuksella. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että veron suorittamisvelvollisuus teollisuusmineraaleista syntyisi jatkossa malmin tai hyötykiven nostojen ajankohdalla nykyisen louhinnan ajankohdan sijaan.

Kaivosyhtiöt ovat maksaneet kaivosmineraaliveroa ensimmäisen kerran maaliskuussa 2025. Kaivosmineraaliveron tuotto verokaudelta 24 on ollut yhteensä noin 31 miljoonaa euroa. Esitettyjen veronkorotusten myötä kaivosmineraaliveron taso suurin piirtein kol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

minkertaistui nykyisestä. Esityksessä on arvioitu, että kaivosyritysten mahdollisuudet siirtää vero kaivostuotteiden hintoihin riippuu siitä, kuinka altista tuotanto on kansainväliselle kilpailulle, ja että valtaosa kaivosmineraaliverorasituksesta jäisi kaivostoimialan maksettavaksi.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa useat tahot ovat suhtautuneet ehdotettuun veronkorotukseen kriittisesti. Korotuksen on nähty muun muassa lyhentävän kaivosten elinkaarta, heikentävän kaivosteollisuuden kilpailukykyä ja vaarantavan investointeja. Kuulemisessa on kritisoitu myös kaivosmineraaliveron nykyistä rojaltiperusteista mallia ja esitetty tilalle niin sanottua hybridimallia, jossa vero muodostuisi osaksi rojaltiperusteisesti ja osaksi voittoverona. Hybridimallin etuna on pidetty muun muassa sitä, että voittoverosuus huomioisi myös toiminnan kannattavuuden. Eräät kuultavista ovat pitäneet esityksessä ehdotettua veronkorotusta perusteltuna. Asiantuntijakuulemisessa on kritisoitu myös sääntelyn ennakoimattomuutta ja tuotu esille myös samaan aikaan vireillä olevan kaivosten sähköveron korotuksen yhteisvaikutus kaivostoimialalle. Valiokunta korostaakin verotuksen ennakoitavuuden merkitystä ja sitä, että useiden samaan toimialaan kohdistuvien veromuutosten yhteisvaikutus tulisi ottaa huomioon muutoksia harkittaessa.

Valtion vuoden 2026 talousarviota koskevaan budjettiriihen pöytäkirjamerkintöihin sisältyy merkintä kaivosmineraaliveron jatkovalmistelusta, jossa todetaan muun muassa, että osana selvitystä hallitus selvittää toteutusmallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorojaltista ja nettotuoton verosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtiovarainministeriö valmistelee hallituksen arvioitavaksi mallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorojaltista ja nettotuoton verosta siten, että malli olisi mahdollista saattaa voimaan jo vuoden 2027 alusta. Valiokunta ehdottaa tätä koskevaa lausumaa, johon palaan hieman myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan esittämän valtiosääntöoikeudellisen huomautuksen johdosta valiokunta ehdottaa arvon perusteella verotettavien kaivosmineraalien eli metallimalmien verotusarvojen perusteena sovellettavia hintatietoja koskevan sääntelyn lisättäväksi lain liitteeseen. Lisäksi valiokunta ehdottaa lain 4 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että siinä viitataan asetuksenantovaltuuden sijasta lain liitteeseen.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kaivoskunnat ja muut alueelliset toimijat ovat vastustaneet esityksessä ehdotettua jakosuhteen muutosta. Verotuoton ohjaamista kaivoskunnille on pidetty tärkeänä kaivosten sosiaalisen hyväksyttävyyden vuoksi ja tuotu esille myös se, että kaivoskuntien vastuu ympäristöstä ja infrastruktuurista tulee ottaa kokonaisuudessaan huomioon. Valiokunta korostaa ehdotetun kaivosmineraaliveron korotuksen julkista taloutta vahvistavaa tavoitetta ja pitää sinällään perusteltuna sitä, että voimassa olevassa laissa määriteltyä jakosuhdetta muutetaan. Valiokunta katsoo kuitenkin, että paikallisen hyväksyttävyyden varmistamiseksi korotuksen jälkeisestä kaivosmineraaliveron tuotosta 30 prosenttia on perusteltua ohjata kaivosten sijaintikunnille ja 70 prosenttia valtiolle, ja ehdottaa tätä koskevaa muutosta hallituksen esityksen mukaiseen ehdotukseen.

Saadun selvityksen mukaan valiokunnan ehdottama muutos lisäisi kaivoskunnille ohjautuvia kaivosmineraaliverotuottoja yhteensä noin 10 miljoonalla eurolla vuodessa, jolloin kaivoskuntien saamat kaivosmineraaliverotuotot olisivat yhteensä noin 30 miljoonaa euroa vuodessa hallituksen esityksessä todetun 20 miljoonan euron sijaan. Vastaavasti ehdotetusta veronkorotuksesta kohdistuisi valtiolle 60 miljoonaa euroa hallituksen esityksessä todetun 70 miljoonan euron sijaan. Kokonaisuudessaan valtiolle ohjautuva vuotuinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

kaivosmineraaliverotuotto olisi arviolta noin 75 miljoonaa euroa. Muutos verotuotoissa näkyy ensimmäisen kerran vuonna 2027, jolloin maksetaan veroa niistä kaivosmineraaleista, joita koskevan veron suorittamisvelvollisuus syntyy vuoden 2026 aikana.

Arvoisa puhemies! Haluan tähän loppuun vielä todeta, että valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen, ja eduskunta hylkää toimenpideohjeen, ja eduskunta hyväksyisi yhden lausuman, johon edellä viittasin, ja se lausuma kuuluisi seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee mallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorajalista ja tuottoon perustuvasta verosta siten, että mallin käyttöönotto voisi olla mahdollista jo vuoden 2027 alusta.”

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

18.58 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Rakas isänmaamme on täynnä rikkauksia. Nyt keskustelemme siitä, mihin hintaan niitä voidaan kaivaa maastamme. Kyse on isänmaamme kallisarvoisimmista luonnonvaroista, uusiutumattomista rikkauksista, jotka kerran louhittuina katoavat lopullisesti. On oikein ja kohtuullista, että niiden hyödyntämisestä koituu oikeudenmukainen korvaus meille kaikille suomalaisille. Siksi hallitus esittää kaivosmineraaliveron korottamista sekä metallisten kaivosmineraalien että teollisuusmineraalien veron osalta. Näin varmistetaan, että kaivostoiminnan tuottama hyöty ei valu yksin yhtiöiden tileille vaan on myös hyväksi meille jokaiselle.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole vain taloudellinen ratkaisu vaan myös tärkeä arvovalinta. Se kertoo siitä, että hallitus arvostaa meidän omaa maaperäämme ja sen rikkauksia. Emme myy palaakaan isänmaatamme alihintaan. On totta, että tämä arvovalinta voi vaikuttaa ja vaikeuttaa suunniteltuja kaivosinvestointeja, mutta pitkällä aikavälillä Suomi ei häviä siitä. Vaikka tämä veronkorotus voi johtaa joidenkin investointien lykkääntymiseen, voidaan arvokkaat maamme mineraalit ottaa käyttöön myöhemminkin.

Valiokunnassa on meille luonnosteltu oivallinen lausumaehdotus, jonka perusteella meidän tulisi edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee mallin kaivosmineraalien veron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorajalista ja tuottoon perustuvasta verosta siten, että malmin käyttöönotto voisi olla mahdollista jo vuoden 2027 alusta. Tämä on oikea suunta, ja voin lämpimästi kannattaa sitä.

Arvoisa puhemies! Isänmaallisuus ei ole vain kauniita sanoja. Se on tekoja, jotka varmistavat, että meidän yhteisiä rikkauksiamme käytetään oikeudenmukaisesti. Tämä veronkorotus on osa hallituksen kasvuriihen linjaa, jolla varmistetaan, että Suomen talous kestää ja että jokainen suomalainen hyötyy siitä, mitä kallioperämme voi antaa. Tällä päätöksellä me osoitamme, että kansainvälisten kaivosyhtiöiden etu ei mene kansalaistemme edun edelle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

19.02 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä muistaa, että kaivosten toiminta Suomessa on Suomen kansan kannalta aivan keskeinen asia. Suomen käyttämistä metalleista pystymme tuottamaan oman kallioperän aarteilla noin puolet, ja sen toisen puolen joudumme tuomaan Suomeen rajojemme ulkopuolelta — valitettavasti on monia kriit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

tisiä metalleja, joita ei tässä maassa kerta kaikkiaan ole. Niiden suhteen meidän pitää turvautua aina maahantuontiin, eli käytetään rahaa ja viedään rahaa Suomenmaasta pois.

Tämä kaivosvero aikanaan säädettiin, ja muistan sen puheen, että silloin kun sitä säädettiin ensimmäistä kertaa, niin yksi perustehan tämän kaivosveron laatimiselle oli nimenomaan se, että tämä vero, joka menee pääosin kunnille, on kunnille sellainen pieni lohtu ja pieni korvaus siitä, mitä ympäristölle aiheutuu niiden kuntien alueella. Ja sittenhän kun kaivos tulee alueelle, se yleensä tarkoittaa muutakin kulua kuin pelkkää ympäristöön liittyvää haittaa. Se tarkoittaa myös sitä, että monessa kunnassa joudutaan rakentamaan uusia rakenteita: asuntoja, palveluita, päiväkoteja, monta muuta palvelua, jotka vaativat kunnalta rahaa. Tällä keinoin se olisi sitten hyvitetty. Nyt sitten oli kyllä todella järkytys, että kun tämä hallituksen esitys tuli eduskuntaan ja julki, niin jakosuhde olikin 80—20. Erään laulun sanoja lainatakseni ”on valtio kylään tullut”. Se on tullut taas aika vahvasti kuntiin [Markus Lohi: Ja on jäänyt sinne asumaan!] — ja suurin piirtein jäänyt jopa asumaan, kiitoksia edustaja Lohelle hyvästä vinkistä.

Joka tapauksessa tämä 80—20-jakosuhde valtion eduksi oli kyllä mielestäni järkytys. Se osoittaa, miten valtio suhtautuu kuntiin, miten keskushallinto suhtautuu kuntiin. Tuolla Itä-Suomessa me olemme tämän erittäin karusti viime aikoina kokeneet, todella karusti. Itä-Suomeen ei ole tullut mitään muuta kuin puutetta, ja nekin vähät investointituet, mitä meillä ennen oli, on otettu pois. Nyt tämä kaivosvero, kun kotikunnassani toimii Pampalon kultakaivos, antoi pientä toivoa, että olisiko jotakin tulolähdettä tulossa. No, vähän tulee, mutta nyt se onneksi nousi tässä lopullisessa käsittelyssä: 30 prosenttia menee kunnille ja 70 valtiolle. On se pieni lohtu, mutta olisin toivonut reilumpaa menettelyä. Pienissä kunnissa nämä kaivokset yleensä ovat, muualla kuin täällä eteläisessä Suomessa, pääasiassa Lapissa, Kainuussa ja jonkun verran Pohjois-Karjalassa.

Arvoisa rouva puhemies! Olkoon tämä lakiesitys, mitä nyt käsittelemme tässä eduskunnan suuressa salissa, esimerkkinä siitä, miten näitä reuna-alueita tässä maassa kohdellaan. Antakaa nyt tälle maalle mahdollisuus. Jos me haluamme tämän maan talouden nostaa kuntoon, niin se tarkoittaa sitä, että joka ainoa kunta tässä maassa on arvokas ja jokaisessa kunnassa oleva työ ja sieltä tulevat raaka-aineet tai valmiit tuotteet ovat Suomen kannalta äärimmäisen tärkeitä. Tällä menolla jos jatkamme, Suomen tulevaisuus ei näytä kovin lupaavalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

19.05 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Esittelin äsken tämän kaivosmineraalivero-mietinnön, ja nyt haluan kertoa oman näkemykseni tähän hallituksen esitykseen, joka meillä on täällä käsittelyssä. Panin tähän neljä avainsanaa: 1) kuntien osuus kaivosverosta, 2) kokonaistuotto yhteiskunnalle kaivosliiketoiminnasta, 3) talouskasvu ja 4) vakaa toimintaympäristö. Näiden kaikkien osalta tämä esitys sisältää ongelmia.

Jos aloitan tuosta kuntien osuudesta, josta edustaja Hoskonen hyvin puhui edellä, niin olen täysin samaa mieltä siitä. On täysin perusteeton argumentti, jota on käytetty tässä, että jos kunnat saisivat vielä enemmän, niin osa kunnista voisi luopua tuloverosta kokonaan. Otetaan yksi esimerkki, otetaan Sotkamo ja otetaan Kauniainen: Ne ovat käytännössä aivan samankokoisia kuntia asukasluvultaan. Sotkamo on yksi suurimmista saajista, niin kuin pitääkin olla, mutta kaivosveron tuotonkin jälkeen Kauniaisen verotuotot ovat suuremmat kuin Sotkamon verotuotot. Ja sitten sanotaan, että voisi luopua kokonaan. Ei tie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

tenkään voisi Sotkamo luopua tämän perusteella kokonaan. Nämä paikalliset haitat jäävät sinne. Riskit kantavat kunnat. He joutuvat investoimaan infraan ja palveluihin, ja koskaan ei tiedä, mikä on elinkaaren pituus kaivoksilla. Voi yhtäkkiä maailmanmarkkinoilla tapahtua joku muutos, jossa kaivosliiketoiminta, joka on suunniteltu vaikkapa 30 vuodeksi, loppuukin 15 vuoden päästä ja kunnalle jäävät velat niistä investoinneista. Sen takia sen kuntien osuuden pitää olla siinä.

No, sitten sanotaan, että ei kunnalle vaan pitää tulla valtiolle ja että pitää ympäristövaikutuksia tällä verolla korvata. Ei pidä sekoittaa ympäristölupia ja vakuuksia mahdollisista ympäristövahingoista tähän kaivosveroon, kun niillä ei ole mitään tekemistä toistensa kanssa. Ympäristölupalainsäädännön pitää olla niin tiukkaa, että me ei pilata meidän vesiä eikä sotketa meidän luontoa, mutta kun nämä täyttyvät, niin meillä kestäväälle kaivostoinnille pitää olla mahdollisuus.

Katsotaanpa, mitä kaivostoiminta on muualla maailmassa versus täällä Suomessa: aivan erilaiset ympäristönormit ovat muualla. Ja niitten, jotka sanovat, että pannaanpa vielä tuplavero tälle kaivokselle — niin kuin täällä vastalauseessa ovat eräät puolueet esittäneet — kannattaisi tuohon eduskunnan eteiseen jättää itse kaikki kännykät ja iPadit ja tietokoneet, koska niissä on niitä maametalleja, joita tarvitsee kaivaa. Eihän se ole eettisesti kestävää, että ajatellaan, että me kyllä käytetään niitä elektronisia laitteita ja me ajetaan sähköautoilla, joissa on akku, joka tarvitsee näitä kaivosmineraaleja, mutta eihän täällä Suomessa saa olla kestävää kaivosteollisuutta, kun mieluummin annetaan lasten kaivaa Kongossa käsin kobolttia. Eihän tämä ole eettisesti oikein, että ajatellaan, että ei minun takapihalleni kuitenkaan, vaan viedään ongelmat muualle, missä tiedetään, että on sosiaaliset ongelmat, on ympäristöongelmat ja on kaikenlaisia ongelmia. Eikö ole fiksumpaa, että otetaan kaivostoimialasta yksi kasvun veturi Suomelle, kestävästä kaivostoinnista, ei semmoisesta, joka pilaa luontoa?

Meillä on erinomaisia esimerkkejä: Outokummun kaivos siellä Keminmaassa Elijärvelä, Kittilän Agnico Eaglen kaivos, Sodankylässä toimiva kaivos, ja Terrafamekin on onneksi onnistunut nyt saamaan toiminnan ja sen prosessin siellä erittäin hyvin pelaavaksi. Hyvä esimerkki, verovaikutukset vuositasolla yli 200 miljoonaa yhteiskuntaan, mutta näitä kokonaisvaikutuksia ei oteta huomioon, kun näistä puhutaan.

Kaivostoimialasta julkinen keskustelu on sen tyypistä, että faktat pilaisivat kivan tarinan. Nyt kannattaisi se tarina kertoa oikeasti faktoilla. Sehän on tunnettu se amerikkalaisen senaattorin sanonta, että jokaisella on oikeus omiin mielipiteisiin mutta ei omiin faktoihin. Nyt kannattaisi katsoa oikeasti, mitä tämä kaivostoimiala parhaimmillaan, kun se saadaan toimimaan Suomessa, voi tuottaa meille ja mitä se tuottaa tällä hetkellä yhteiskuntaan.

Katsotaanpa niitä kaivoskuntia, esimerkiksi Sodankylä Lapista: lähes täystyöllisyys. Uudellamaalla on tuplatyöttömyysprosentti Sodankylään verrattuna. Entä Sotkamo? Sama tilanne. Paljonko Kittilään tulee kaivoksen toiminnasta kaiken kaikkiaan verojalanjälkeä kuntaan? Lähes kymmenen miljoonaa vuosittain, 6 000 asukkaan kuntaan. Verrataanpa Helsinkiin: suhteessa väkilukuun se tarkoittaisi, että miljarditulot tulisivat tänne. Ei meidän kannata olla sillä tavalla sinisilmäisiä, että tässä taloudellisessa tilanteessa, kun Suomessa on valtavat haasteet, aivan valtavat taloudelliset haasteet, pannaan mahdottomia esteitä, kun meillä on joku toimiala, joka voi kestäväällä tavalla kasvaa ja tuoda työpaikkoja ja verotuloja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tässä valiokunnan mietinnössä on lausuma, joka edellyttää, että hallitus valmistelee hybridiveromallin. Miksi tämä lausuma on tärkeä? Siinä on kaksi tärkeää kohtaa: siinä on kerrottu malli, ja siinä on kerrottu aikataulu. Aikataulu on se, että se pitää tehdä niin, että se on mahdollisuus ottaa voimaan vuoden 27 alusta. Nyt meidän tehtävä on yhdessä katsoa, että hallitus noudattaa eduskunnan tahtoa, jos eduskunta tämän lausuman hyväksyy. Nimittäin miksi on järkevää rakentaa erilainen malli kuin mitä hallitus nyt on tässä esittänyt ja mietintö sisältää? Sen takia, että tällä mallilla osa kaivoksista menee kannattamattomaksi ja ennen kaikkea toimivienkin kaivosten elinkaari lyhenee neljä—kahdeksan vuotta.

Ympäristön näkökulmasta on vahingollista, jos kerta meillä on kaivos, jossa on tullut tottaiset ympäristövaikutukset juuri siihen kaivosalueelle, että me lyhennetään sitä elinkaarta ja sanotaan, että siirrytä tuohon viereiselle alueelle jatkamaan, missä on taas vähän rikkaampi esiintymä, että alkähän kaivako loppuun sillä paikalla vaan pannaanpa tuokin paikka tuosta siliäksi. Eihän siinä ole mitään järkeä.

Nyt pitää toimia järkevästi ja luonnon kannalta kestävästi niin, että elinkaari olisi mahdollisimman pitkä kaivoksilla. Silloin verojalanjälki Suomeen on mahdollisimman laaja ja me suomalaiset hyödynnämme siitä maksimaalisella tavalla. Ei lypsävää lehmää kannata tappaa, vaan kannustetaan tekemään enemmän investointeja, työllistämään enemmän Suomessa, jättämään laaja verojalanjälki siitä kautta, tekemään voittoa ja maksamaan yhteisöveroa ja kohtuullista kaivosveroa ja rakennetaan semmoinen malli, joka kannustaa toimialaa kasvamaan täällä. Ja samalla me tulemme tekemään suuren palveluksen koko Euroopalle, kun meidän kriittisissä maametalloissa ei olla enää yhtä riippuvaisia Kiinan tuonnista täällä, vaan Suomi pystyy olemaan tuottamassa näitä metalleja. Tällä tavalla saamme Suomen kasvuun, ja sitä kasvua todella nyt kaivataan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen.

19.13 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä edellä epäiltiin sitä, että on joitakin tahoja, joiden mielestä kaivostoimintaa ei saisi lainkaan Suomessa harjoittaa. En tiedä, missä tällaisia tahoja on. Ainakaan me vihreät emme ajattele näin. [Markus Lohi: Siltähän se vaikuttaa!] Me ajattelemme niin, että kaivostoimintaa voidaan Suomessa harjoittaa, mutta se pitää tehdä kestävästi. Meillä on edelleen kaivoslainsäädännön kanssa siinä myös tiukentamisen varaa, koska meillä valitettavasti on aika paljonkin kokemuksia siitä, miten kaivostoiminta ei ole ollut kestävää. Meidän mielestämme myös Suomen valtion pitää saada korvaus siitä mineraalista, mitä meidän maaperästämme kaivetaan, ja sen takia mielestämme tämä esitys siitä, että kaivosveroa nostetaan, on hyvin perusteltu. Ja kun edustaja Lohi tuossa vertasi joitain muita maita, miten kaivostoiminta siellä on, niin jos katsotaan tämän rojaliveron osalta, niin itse asiassa vaikka Australiassa se on 2,5—7 prosenttia, Kiinassa 2—12, Kongossakin se on 3—10 prosenttia, Venäjällä 4,8—8 prosenttia, USA:ssa 4—8, Kanadassa osavaltiosta riippuen korkeimmillaan jopa 10 tai 15 prosenttia ja Filippiineillä 5 prosenttia. Kyllä muutkin maat ovat ymmärtäneet, että mineraalia ei voi kuin keran sieltä kaivaa, ja kyllähän valtion pitää saada siitä korvaus.

Silloin kun tämä esitys tuli tähän saliin, olin todella iloinen, koska viime kaudella, kun kaivosvero luotiin, se jäi varsin alhaiselle tasolle, mutta ajatus nimenomaan oli, että kun se työkalu on olemassa, niin sitä voidaan myöhemmin kiristää, ja niinhän tässä ollaan nyt tekemässä. Tosin tämä esityshän nyt tuli sen erikoisen farssin jälkeen, jossa hallitus ei kyen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

nytkään nostamaan makeisten arvonlisäveroa, joka olisi ollut täysin perusteltua myös terveyden näkökulmasta, vaan perui tämän veronkorotuksen Fazerin painostuksen vuoksi ja sitten keksi, että no sitten kiristetään kaivosveroa lisää. Nyt näyttää siltä, että tämän keskustelun aikana, joka sen jälkeen on käyty, hallitus meinasi uudestaan taas langeta polvilleen näiden etujärjestöjen edessä ja meinasi jo ruveta peruuttelemaan tästä kaivosveron korotuksesta, mutta on hyvä, että se tässä on.

Meidän vihreiden mielestä todellakin kaivosvero voisi olla vielä korkeampi. Nythän tässä siis esitetään 0,6:ta prosenttia malmille tai hyötykiville, muille kuin näille erikseen luetelluille kaivosmineraaleille, ja sitten 2,5:tä prosenttia näille kaivosmineraaleille, mitä tässä on lueteltu. Ja niin kuin äsken kerroin esimerkkiä maailmalta, niin todella tämäkin on vielä varsin kohtuullinen ja varsin matalakin taso.

Sen lisäksi tässä esityksessä on se ongelma, että tässä ollaan rajaamassa kaivosten sivuvirrat kaivosveron ulkopuolelle. Ja miksi se on huono? Se on huono asia siksi, että se nostaa kynnystä hyödyntää kaikkia louhittavia mineraaleja. Me ollaan tehty paljon työtä sen eteen, varsinkin puheissa, että meillä saataisiin kiertotalous täällä Suomessa vauhtiin. Se, että tälle jätteelle tulee jonkunlainen hinta tai näille sivuvirroille tulee hinta, totta kai kannustaisi hyödyntämään niitä, ja nyt, kun tämä sivuvirtojen vero poistuu, se valitettavasti vie kiertotaloudenkin näkökulmasta väärään suuntaan. Sen takia meidän mielestämme pitäisi myös kaivosjätteille asettaa jätevero, sillä Suomen jätteistä peräti 76 prosenttia syntyy kaivosteollisuudesta ja 90 prosenttia vaarallisista jätteistä tulee kaivoksista, mutta kaivosjätteistä ei makseta jäteveroa, vaikka me esimerkiksi kotitaloudessa meidän kotitalousjätteistämme maksamme veroa. Sen takia pidämme erikoisena, että tästä ei jäteveroa tällä hetkellä makseta.

No sitten mitä tulee tähän tuoton jako-osuuteen, niin mielestämme se nykyinen jako-osuus on ihan perusteltu. Se olisi tullut säilyttää... Anteeksi, tämä esitys, mikä tässä laissa oli alun perin, se jako-osuus, oli ihan perusteltu, ja mielestämme se olisi pitänyt säilyttää siinä. No, miksikö sitten? Tässä kuitenkin tämän kaivosveron nousun myötä näille kaivokunnille olisi pysynyt se sama tuotto kuin tälläkin hetkellä, kun me nyt tiedämme, että valtio joutuu maksamaan aika lailla lisää veronmaksajien rahoja näihin vanhoihin kaivoksiin, jotka eivät ole hoitaneet asianmukaisesti omaa toimintaansa, esimerkiksi Nivalan Hituran kaivos, mikä meni konkurssiin vuonna 2015. Valtio on laittanut nyt jo 26 miljoonaa veronmaksajien rahoja niitten jälkien siivoamiseen. Meillä on kaiken kaikkiaan 31 tämmöistä kohdetta, vanhoja kaivoksia, joita ei ole asianmukaisesti suljettu ja joissa ei ole enää ketään vastuuhenkilöä, niin että ne kaatuvat veronmaksajien niskaan. Siksi on ihan perusteltua, että tästä kaivosverosta nykyistä suurempi osuus tulee valtiolle, koska nämä laskut ovat melkoisia.

Valiokunnan mietinnössä on lausumaehdotus, jonka mukaan tulisi siirtyä tästä rojalteverosta tämmöiseen hybridimalliin. No, me emme kannata sitä. Miksikö? Oikeastaan aika montakin syytä. Tämän kaivosteollisuuden itse esittämän mallin verokertymähän on paljon pienempi kuin tässä hallituksen esityksessä. Tällä kaivosveron korotuksellahan pyritään saamaan noin 70 miljoonaa lisää rahaa, ja tämän kaivosteollisuuden oman mallin tuotto-odotus on noin 28 miljoonaa. Eliikä huomattavasti pienempi summa. Sen lisäksi verotuotto on epävarmempi ja epätasaisempi, ja se on paljon byrokraattisempi kuin tämä rojaltimalli. Nyt kun hallitus puhuu kovasti siitä, että byrokratiaa pitäisi purkaa, niin ihmettelen kyllä, että halutaan nyt sitten luoda vielä byrokraattisempi malli. Kaikkein ongelmallisintietysti tässä tämmöisessä yhdistelmämallissa on se, että se mahdollistaa aggressiivisen ve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

rosuunnittelun. Tämä on todellakin VM:n omassa selvityksessä kaivosveromalleista tuotu esiin, samoin kuin TEAS-hankkeessa, jossa näitä kaivosverotuksen erilaisia malleja selvitetään. Sen takia ihmettelen kovasti, että hallitus haluaa nyt tällaisen mallin, jonka verotuotto on pienempi, epävarmempi ja mahdollistaa aggressiivisen verosuunnittelun.

Arvoisa puheenjohtaja! Tässä kohtaa teen siis vastalauseen 1 mukaisen esityksen, joka sisältää pykälämuutosesityksiä 3, 5 ja 9 §:iin sekä lausumaehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

19.20 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, kunnioitettu rouva puhemies! Hyvät kollegat ja muutkin tätä täysistuntoa seuraavat! Mehän käsittelemme tällä hetkellä valtiovarainvaliokunnan mietintöä hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta. Edustaja Lohi ja edustaja Hoskonen käyttivät ansiokkaat puheenvuorot. Edustaja Hoskonen antoi kehotuksen, että antakaa tälle maalle mahdollisuus vaurastua, mutta kun kuuntelin tätä äskeistä puheenvuoroa, minkä edustaja Mikkonen toi esille vihreitten näkökulmaksi tähän keskusteluun — hän puhui siitä, että pitää tehdä kestävä kaivostoimintaa — niin kyllä tästä esityksestä taloudellinen kestävyys on kaukana.

Tälle maalle pitäisi antaa mahdollisuus vaurastua myös kaivostoiminnan osalta. Meillä on, rouva puhemies, tällä hetkellä Euroopan rajuin velkaantumismuutos, Euroopan suurin talouskasvu, Euroopan toiseksi ankaran työttömyys, ja nyt Suomi jo siirretään tänne EU:n tarkkailuluokalle. Pitäisikö nyt vihdoinkin ja viimein avata silmät ja laittaa valot päälle, että mihin me olemme tällä esityksellä menossa? Me luemme tällä hetkellä jo uutisia sieltä omasta kotimaakunnastani Kainuusta — siellä on 2 000 ihmistä työllistävää kaivos nimeltä Terrafame, Euroopan suurimpia nikkeli-kaivoksia — kaksi päivää sitten oli uutinen, että kyseinen kaivosyhtiö on haasteissa. Mitäpä veikkaatte, arvon kollegat, kuinka käy, kun nyt lähdetään kaivosmineraaliveroa nostamaan? Miten tälle kaivokselle tulee käymään? Onko näin, että kyseinen kaivosyhtiö kaatuu sitten kohta meidän kaikkien syliin? Onko se kestävä kaivostoimintaa? Onko se taloudellisesti kestävä, onko se sosiaalisesti kestävä kaivospolitiikkaa, kaivostoimintaa?

Rouva puhemies! Tämän vuoden alussa, 9.1., uutisoitiin: ”Teräsyhtiö Outokumpu kertoo löytäneensä Kemin kaivoksen maanalaisista kairauksista merkittävästi lisää kromimalmia. Kaivoksen malmivarat ovat aiempaan tietoon verrattuna lähes kaksinkertaiset.” Kun malmivaroja aikaisemmin arveltiin olevan 32 miljoonaa tonnia, niin nyt arvio on 62 miljoonaa tonnia, rahallinen arvio 15 miljardia euroa. Tällaiset hallituksen esitykset, mitkä nyt tänne täysistuntosaliin valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta tuodaan, johtavat siihen, että esimerkiksi Outokumpu on ilmoittanut, että tätä malmivaranantoa ei käytetä hyödyksi, vaan kromia tuodaan tulevaisuudessa Turkista ja jopa Kazakstanista. Minäpä kysyn vain: tällä laillako me tähän maahan talouskasvua tehdään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

19.24 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle tästä esityksestä kaivosmineraaliveron korottamiseksi. Tällä esityksellä varmistetaan yhteiskunnallemme aiempaa kohtuullisempi korvaus maaperässämme olevien luonnonrikkauksien käytöstä. Esityksen myötä kaivoksesta saatavien verotulojen arvioidaan kasvavan noin kolminkertaiseksi nykytasoon verrattuna. Metallisten kaivosmineraalien arvoperusteinen vero nostetaan 2,5

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

prosenttiin, ja muiden mineraalien määräperusteinen vero kolminkertaistuu. Samalla kaivosverotusta täsmennetään ja verotuksen ennakoitavuutta parannetaan muun muassa lisäämällä mineraalien hintalähteet lain liitteeseen. Verotulojen noin 70 miljoonan euron kasvu alkaa näkyä vuodesta 2027 alkaen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen alkuperäinen esitys olisi turvannut keskimääräiselle kaivoksen sijaintikunnalle vähintään saman verotuoton kuin nykyisin, ja valtion saama verotulo olisi kasvanut erittäin merkittävästi, siis noin 70 miljoonalla eurolla vuodessa. Valtiovarainvaliokunta päätyi kuitenkin asiaa käsitellessään ja laajan asiantuntijakuulemisen jälkeen korottamaan kuntien osuutta verotuotosta noin 10 miljoonalla eurolla ja pienentämään valtion osuutta vastaavasti. Tämä toteutetaan nostamalla sijaintikunnan osuus kaivosveron tuotosta 30 prosenttiin hallituksen esityksessä alun perin olleen 20 prosentin sijaan.

Arvoisa puhemies! Tämä edellä mainittu on tärkeä täsmennys hallituksen jo valmiiksi hyvään esitykseen, muodostuahan kaivosten sijaintikunnille merkittäviä kuluja kaivosten tarvitseman infrastruktuurin rakentamisesta ja joissakin tapauksissa myös ympäristön ennallistamisesta kaivoksen elinkaaren päätyttyä. Kaivosten paikallisen hyväksyttävyyden kannalta valiokunnassa tehty muutos onkin täysin aiheellinen.

Arvoisa puhemies! Tämä valiokunnan mietinnön mukainen lakiesitys on hyvin tasapainoinen, ja sen myötä yhteiskunta saa aiempaa paremman korvauksen maaperämme arvokaiden uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä. Tämä kaivosveron korotus on yksi niistä harvoista veronkorotuksista, joiden kiristystä on helppo kannattaa, ja se onkin saanut tässä eduskuntakeskustelussa kiitoksia. Toki myös kritiikkiä on esitetty. Muun muassa edellä edustaja Kettunen hyvin voimakkaasti kritisoi tätä hallituksen esitystä. Ihmettelen toki hieman sitä, että keskusta ei jättänyt tästä esityksestä valtiovarainvaliokunnassa vastalauseita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

19.27 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Aluksi totean, että kannatan edustaja Mikkosen tekemää esitystä tässä edellä.

Sitten tästä aiheesta: Täällä on nyt käyty aika paljon keskustelua, jossa on epäilty, että vihreät haluaisivat karkottaa kaivostoiminnan Suomesta. Näin ei siis ole, mutta aika moni suomalainen on kyllästynyt siihen, että kaivosteollisuus ja kaivostoiminta on eräänlainen vapaamatkustaja, jolla on täysin erilaiset pelisäännöt kuin kaikella muulla teollisella toiminnalla Suomessa. Myös teollisuustoimijat ovat nostaneet tätä esiin. Eli meillä on pitkä tausta siinä, että meillä on kehitetty ympäristöregulaatiota niin, että esimerkiksi paperi- ja selluntuotannon ympäristöhaittoja on pystytty vähentämään. Sen huomaa missä tahansa näillä paikkakunnilla, joilla historian myötä esimerkiksi vesistöpäästöt ovat ihan merkittävästi parantuneet ja vesistön tila on parantunut menneistä vuosikymmenistä.

Samalla tämä regulaatio on tuottanut taloudellisesti kannattavampaa toimintaa, se on tuottanut laadukkaampaa toimintaa, se on vienyt teknologista kehitystä eteenpäin niin, että se on myös tuottanut uusia liiketoimintamahdollisuuksia suomalaisille teknologiayhtiöille, koska Suomessa on kykyä myös kehittää uutta teknologiaa. Kaivostoiminnan osalta kannattaa tutustua nyt viime viikolla LUT-yliopiston julkaisemaan uuteen väitöskirjatutkimukseen, jossa väitöskirjatutkija on nostanut esiin näitä keinoja kaivosteollisuuden kestävyuden parantamiseksi. Tämä chileläinen tutkija ehdottaa uusia ratkaisuja energian, veden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

ja jätteiden tehokkaampaan hallintaan, joten on täysin mahdollista kirittää kaivostoimintaa niin, että se kestävyys paranee. [Tuomas Kettunen: Sitähän tehdään jo nyt!] Samalla tässä olisi Suomelle liiketoimintamahdollisuuksia, koska me voimme kehittää myös sitä teknologiaa, jota hyödynnetään paitsi täällä Suomessa meidän ympäristömme hyväksi mutta sitä voidaan myydä myös muualle.

Tämä koko asetelma pitäisi kääntää toisinpäin. Nyt siis maamme aarteet on viety varsin matalalla hinnalla hyödynnettäväksi muualle, ja näitä haittoja on muodostunut hyvin laajalti. Ympäri Suomen kannattaa käydä tutustumassa esimerkiksi niihin pitkäaikaisiin haittoihin, joita löytyy. On aika monia paikkoja, missä tämä kaivostoiminta on lakannut jo ehkä vuosikymmen tai vuosikymmeniä sitten, ja edelleenkin siellä vaikka vesistöissä on isoja ongelmia. Näitten ongelmien ratkaiseminen on sellaista, että ensinnäkin on mahdollonta löytää niille maksajaa, mutta on myös erittäin vaikeata erityisesti vesistöjen osalta, jos nämä päästöt ovat levinneet hyvin laajalti ja vaikkapa ne rakenteet, joita näissä kaivoksissa on käytetty, eivät millään lailla pidättelee näitä päästöjä. Meillä on hyvin paljon osoitteita siltäkin osin, että vaikka meillä on näitä teknisiä vaatimuksia kaivosten rakenteille, niin ei ole myöskään riittävästi huolehdittu, että ne käytännössä sitten ovat sen tasoisia, mitä esimerkiksi niissä ympäristöluvuissa on edellytetty, vaan asiantuntijat ovat nostaneet esiin paljon esimerkkejä siitä, että käytännössä sitten ne rakenteet eivät edes ole sellaisia kuin mitä ympäristöluvassa on edellytetty, vaan ikään kuin viranomaiset ovat olleet täysin siinä tilanteessa, että ei ole pystytty sitten seuraamaan näitä. Ja kaivostoimijat käytännössä, voi sanoa, ihan tietoisesti ovat myöskin pyrkineet, vaikka rima on muutenkin matalalla, vielä alittamaan sen niitten vaatimusten noudattamisen osalta.

Kyllä nyt on viimeinen hetki siinä, että Suomen pitää pystyä laatimaan semmoinen regulaatio, joka tuottaa toisaalta ennustettavuuttakin sille toiminnalle. Se on myös näitten yritysten kannalta hyvä, että meillä olisi sitä ennakoitavuutta, jotta hekin tietävät, mikä on se vaatimustaso, jota Suomessa vaaditaan. Semmoista vaatimustasoa on tietenkin, että ne haitat suomalaiselle luonnolle ovat mahdollisimman vähäiset, [Tuomas Kettunen: Ja lisää työttömiä!] ja sitten siltä osin, missä näitä vahinkoja aiheutuu, niitä korjataan. — Ja jos puhutaan tästä työllisyydestä, niin kaivostoiminnan työllisyysvaikutukset ovat varsin multiliset, mutta sitten esimerkiksi tämän teknologian kehittämisen kautta, jos pystytään toisaalta hinnoittelemaan nämä haitat siihen kaivosten tuotteiden hintoihin, sehän luo myös mahdollisuuksia ja potentiaalia, vaikkapa nyt jos miettii näitä vihreän siirtymän tarvitsemia teknologisia ratkaisuja niille vaihtoehtoisille teknologioille, joissa sitten vähemmän joudutaan näitä mineraaleja kaivamaan sieltä maaperästä. Tässäkin Suomessa on tehty hyvin paljon uudenlaisia innovaatioita, joitten tavallaan markkinoiden valloittaminen edellyttäisi sitä, että myös tässä pystyttäisiin asettamaan ne ikään kuin lähtökohtaisesti kestävyuden kannalta parempaan asetelmaan näitten ikään kuin enemmän ympäristöhaittoja aiheuttavien teknologioitten kanssa.

Todellakin lämpimästi totean, että kannatan tätä kaivosveron korottamista, mistä edustaja Mikkonenkin tässä puhui, ja myöskin vihreitten ajatusta siitä, että myöskin kaivosjätteille tulisi asettaa jätevero, koska jätteistä peräti 76 prosenttia Suomessa syntyy kaivosteollisuudesta, mutta sitten kaivosjätteestä ei makseta jäteveroa. Tämänkin edistäminen olisi äärimmäisen tärkeätä, jotta pystytään ohjaamaan sitä toimintaa sellaiseen suuntaan, jossa sitten ne haitat olisivat mahdollisimman pienet. Edustaja Mikkonen tässä hyvin kuvasi, että muissa maissa tämä kaivosveron osuus on paljon suurempi, joten mielestäni se, että nyt sitten pienetkin korotukset tähän heikentäisivät Suomen ikään kuin houkuttele-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

vuotta näitten kaivostoimijoiden suhteen, ei pidä paikkaansa, mutta pystyttäisiin huolehti-
maan siitä, että ne toimijat, jotka tänne tulevat, noudattavat alusta alkaen semmoisia peli-
sääntöjä, joista sitten haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi, ja sitten aidosti Suomi hyö-
tyy paljon suuremmalti kuin tällä hetkellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.33 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa luin 23. marraskuulta uutista, jos-
sa Mainos-tv:llä oli kanadalaisen Fraser-instituutin tutkimuskysely kaivosalan yrityksille,
kerran vuodessa tehtävä tutkimus. Suomi oli siinä tutkimuksessa houkuttelevin alue, ja se
on aika iso asia. Siellä perusteena oli, että meillä on lupaavat mineraalivarannot, toimiva
yhteiskunta ja selkeä sääntely. Tavallaan tämä iso kuva oli siinä piirretty. Kysely oli tehty
ennen kaivosveron korotusta vuonna 2024, eli lähtökohta on meillä hyvä. Aiemmin tänä
vuonna oli delegaatio täällä kaivosalan yritysten henkilökunnasta, ja he olivat erittäin huo-
lissaan kaivosveron vaikutuksista tuleviin työpaikkoihin ja investointeihin, ja he kantavat
siitä huolta. Eli kaksi näkökulmaa: tutkimus kertoo tämän kokonaisuuden, ja sitten siellä
työskentelevät kantavat huolta kaivostoiminnan tulevaisuudesta.

Arvoisa rouva puhemies! Ilmeisesti täällä kuitenkin ollaan sitä mieltä, että nykyistä kor-
keampi kaivosvero on ok. Se on se lähtötilanne, mutta sitten tulee se, miten se korkeampi
kaivosvero sitten asetetaan, miten se taso määritellään jatkossa. Tässä on nyt ehdotus sen
tasoksi. Nyt tulee kysymyksiä, miten kaivostoiminta on jatkossa mahdollista ja kannatta-
vaa: onko tämä sen tasoinen vero, että tämä vielä mahdollistaa sen, ja toimiiko tämä kai-
vosvero sellaisella tavalla, että pienetkin pitoisuudet malmivarannoista pystytään kaiva-
maan, jolloin se vaikuttaa siihen kaivoksen ikään, elinkaareen, joka pitäisi saada mahdol-
lisimman pitkäksi? Meidän pitäisi rakentaa tässä vakaa toimintaympäristö myös investoi-
jille, koska tämä on myöskin pääomavaltaita toimintaa. Sitten se on myöskin kunnille aika
iso kysymys. Tässä esityksessä aikaisemmin oli se 80—20-jako, ja nyt se on 70—30. Var-
masti tämä on kuntien kannalta nytten hyvä, ja edustaja Lohi täällä hyvin avasi sitä tilan-
netta.

Tämä on nyt kuitenkin tämmöinen vähän niin kuin väliaikainen ratkaisu. Tässä tehdään
ratkaisu tällä lausumalla sellaiseksi, että me nähdään, että tämä vero asetetaan nyt tähän ta-
soon. Se varmasti kohtelee yrityksiä nyt eri tavalla, ja on mielenkiintoista nähdä, miten
tämä toimii tuolla yritys kentässä. Myöskin on se, että kaivosalalta on tullut huolta tämän
veron toimivuudesta ja tasosta erityisesti. Siksi valiokunnassa tuli ehdotus tästä lausumas-
ta: ”Valtioneuvosto valmistelee mallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämi-
sestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorajaltista ja tuottoon perustuvasta verosta si-
ten, että mallin käyttöönotto voisi olla mahdollista jo vuonna 2027.”

Siinä mielessä tätä kehitystyötä, jossa varmasti kuunnellaan toimijoita ja sitten haetaan
tämä ratkaisua, pitää verrata tähän verotaseen, mikä nyt on, ja sen toimivuuteen. Toivotta-
vasti sitten ensi vuonna ollaan viisaampia. Tässä vaiheessa tämän veron kannattaa tähän ta-
soon mennä, koska meidän pitää saada kaivostoiminnasta myös tuottoja ja maametallit kai-
vettua esille, ja varmistamme samalla Euroopalle ja meille huoltovarmuusasioita. Me tar-
vitsemme näitä maametalleja kehittyäksemme, ja tämä on myöskin työllistämistä ja yhteis-
kunnalle verotuottojen saamista tästä toiminnasta, mutta tämä toiminta pitäisi saada pitkä-
jänteiseksi ja ennustettavaksi. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

19.38 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on tunteita herättävä aihe, niin kuin täällä salissa on tietysti paljon muitakin, mutta tässä tulee isäni vanha sanonta mieleen: ettei nyt menisi keneltäkään hyvä hermostuminen hukkaan. Eli me tiedetään, että EU:n kriittisistä mineraaleista merkittävä osa, taitaa olla noin puolet, löytyy Suomesta, myös näistä strategisista mineraaleista. Me kaikki tiedetään se, että meidän on päästävä irtaantumaa tuontimineraaleista: erityisesti tämä Kiina-riippuvuus mutta moni muu maa myös. Samaan aikaan me tiedetään, että maailmanmarkkinoilla on toimijoita, jotka pystyvät hyvin edullisesti tuottamaan mineraaleja, mikä tekee entistä haastavammaksi tämän yhtälön. Kun me ollaan näin houkutteleva maa, niin meidän täytyy myös kyetä ottamaan kaikki hyöty tästä irti samalla huolehtien kaivostoiminnan kestävydestä ja hyväksyttävyydestä niin luonnon, ympäristön, vesistöjen kuin myös erityisesti ihmisten kannalta. Tämä maa on hyvin erilainen eri puolilla. Eri maat ovat hyvin erilaisia. Jos ajatellaan jotain Australiaa, niin siellä esimerkiksi vesistökyvykset eivät ole ollenkaan samantyyppisiä kuin meillä Suomessa. Meidän luonto on monin paikoin paljon herkempi. Mutta en yhtään epäile, etteivätkö nämä erilaiset tavoitteet ole yhteensovitettavissa tässä. Ja kun meillä on näin hyvä asema, että me olemme erittäin houkutteleva maa näiden monien kriittisten mineraalien osalta, niin meidän täytyy ottaa siitä tilanteesta myös hyöty irti.

Eduskunnassa on samaan aikaan käsittelyssä jätelain uudistus, joka on varsin hyvä tai mainio, jos käyttää sitä adjektiivia ”mainio” kuten edustaja Oinas-Panuma, joka nyt ei ole enää paikalla. — Hän on erittäin taitava tämän mainio-sanan käytössä. Hän pystyy negatiivisenkin asian saamaan kuulostamaan sillä positiiviselta. — Kyse on siitä, että jos on jätteen määriteltä, miten voidaan tehdä päätös, että se on ei-jätettä. Tämä liittyy myös kaivoksiin, ja tämä on taas yksi semmoinen huomioon otettava seikka tässä monimutkaisessa yhtälössä.

En epäile tosiaankaan — olen tainnut sanoa jo pari kertaa — etteikö saada nämä eri näkökulmat yhdistettyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

19.40 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Metallien tarve kasvaa jatkuvasti autoissa, teknologiassa, erilaisissa laitteissa. Muun muassa puhelimessa on 50—60:tä eri metallia, joita niiden toimintaan tarvitaan. Lisäksi vihreä siirtymä kasvattaa metallien tarvetta huomattavasti. Me olemme Suomessa siinä mielessä onnellisessa ja tärkeässä asemassa, että meiltä monia näitä mineraaleja löytyy, muun muassa kobolttia, kuparia, nikkeliä, litiumia isommissa määrin.

Kaivosmineraalit ovat myös isossa roolissa, kun kansakunnat käyvät taistelua globaalista taloudellisesta, teknologisesta ja sotilaallisesta vallasta. Olemme sen nähneet jo siinä, miten Kiina on käyttänyt vipuvartena harvinaisia maamineraaleja keskustellessaan Yhdysvaltojen kanssa. Lisäksi Kiina on hankkinut haltuunsa muun muassa nikkelivarantoja siinä määrin, että pystyy vaikuttamaan maailman markkinahintoihin näin halutessaan.

Emme voi tässä globaalissa turvallisuusympäristössä ja taloudellisessa ympäristössä sahata omaa jalkaamme ja ajaa kaivosteollisuutta alas. Siksi onkin äärettömän tärkeää, että kaivosveron hybridimalli valmistellaan ja otetaan käyttöön sitten vuoden 2027 alussa. Kaivosteollisuus työllistää Suomessa huomattavasti, ja pitää huomioida, että nämä työpaikat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

ovat alueilla, joilla muuten työpaikkoja on varsin vähän. Sillä on tärkeä rooli. Lisäksi kaivosteollisuus vaatii selkeää regulaatiota ja sujuvaa luvitusta, mihin suuntaan onneksi ollaan menossa.

On totta, että rojaltit ovat jossain päin maailmaa korkeampia kuin Suomessa, mutta tässä nyt pitää ottaa kuitenkin huomioon, että esiintymät Australiassa, Kongossa, osassa Yhdysvaltoja, Kanadaa, ovat esimerkiksi mineraalipitoisuudeltaan aivan toista luokkaa kuin Suomessa olevat esiintymät. Olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että tämä nykyinen kaivosveromalli on täysin toimimaton suomalaisessa toimintaympäristössä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen Krista.

19.43 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä oli edellä hyviä puheenvuoroja erityisesti edustaja Holopaiselta ja edustaja Kalliolta. Oikeastaan olen vähän ihmetellyt tässä, kuinka muut keskustan edustajat ovat hyvin vahvasti olleet sitä mieltä, että kaivosteollisuutta ei pitäisi tällä tavalla verottaa kuin mitä tässä nyt ehdotetaan eikä missään tapauksessa sitä enempää, kun me kuitenkin tiedämme, että ne haitat, mitä kaivostoiminnasta aiheutuu, todellakin kaatuvat veronmaksajien niskaan. Niin kuin tuossa edellisessä puheenvuorossani kerroin, tälläkin hetkellä on 31 tämmöistä vanhaa kaivoshanketta, joissa kaivokset ovat menneet konkurssiin, ja ne ovat kaatuneet valtion niskaan, ja valtio on sinne joutunut varmaan jo satoja miljoonia kaiken kaikkiaan laittamaan, että ne ympäristöhaitat saadaan korjattua. Itse tuonne Hituran kaivoksiinkin se on jo 26 miljoonaa. Sen takia ajattelen kyllä, että on ihan kohtuullista, että valtio verottaa tätä mineraalia, meidän maa-perässämme olevaa mineraalia, jonka voi vain kerran sieltä kaivaa ylös.

Ja niin kuin tässä tuli esille, Suomihan on houkutteleva maa kaivoksille. Kun me laitamme nyt sitten veron niihin mineraaleihin, niin en usko, että se sitä asemaa juurikaan muuttaa, sillä meillä on tietysti muitakin. Meillä on vakaa yhteiskunta, meillä on GTK:n julkisilla varoilla tuottamat tietovarannot kaivosyhtiöiden käytössä, ja meillä tämmöinen varaus- ja valtauskäytäntö on hyvin näitä yhtiöitä suosiva. Siinä mielessä ajattelen, että kyllä todellakin meillä kaivoksia varmasti jatkossakin on ja kaivosteollisuus on Suomesta kiinnostunut.

Mutta se on sitten samaan aikaan totta, että meillä on paljon niitä esiintymiä, jotka ovat heikkoja, ja sitten meillä on paljon esiintymiä, jotka ovat veden äärellä, ja tämähän on tosi huolestuttava yhtälö, jos niitä heikkoja esiintymiä kaivetaan ja ei huolehdi näistä ympäristöasioista. Valitettavasti näin on. Meillä on ollut lukuisia esimerkkejä siitä, että yhtiöt ovat jättäneet ne hoitamatta, ja sen takia se huoli on ihan aito.

Sitten jos mietitään tätä verotusta, niin olen kyllä sitä mieltä, että tätä sähköveroluokan nostoa sinänsä en pitäisi niinkään perusteltuna kuin sitten itse tätä rojaltiveroa, koska se, että se olisi alemmassa sähköverossa, kannustaisi tietysti näitä kaivosyhtiöitäkin sitten sähköistämään toimintaansa, ja se olisi siinä mielessä päästöjen näkökulmasta hyvä. Jos tätä verotusta mietitään, niin mieluummin luopuisin siitä ja nostaisin tätä rojaltiveroa entistä korkeammalle.

Sitten täällä kerrottiin, että kun kaivosteollisuus itse sanoo, että nyt mistään ei tule enää sen jälkeen mitään, kun veroa nostetaan, niin totta kai kaivosteollisuus lobbaa. Sehän on etujärjestöjen tehtävä, lobata se, että oma asema ei millään tavalla heikentyisi eikä tule mitään maksuja. Varsinkin kun tässä on taustalla se, että Fazer onnistui erinomaisesti lobbamaan ja poistamaan hallituksen esittämän makeisveron alvin noston, niin nythän kaivos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

teollisuus käytti nimenomaan samaa lakifirmaa siinä, että nyt tämäkin vero olisi sitten unohdettu. Siitä kiitos hallitukselle, että tässä sinänsä pidettiin pää ja tämä kaivosveroesitys on meillä täällä käsittelyssä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen. [Tuomas Kettunen: Puhemies, minä tulen pönttöön!] — Olkaa hyvä.

19.47 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Täällä on käyty mielenkiintoista keskustelua. Tässä on myös tuotu esille edustaja Mikkosen toimesta, että täällä kaivosteollisuus lobbaa, mutta me olemme Suomen kansan edustajia ja meidän pitää katsoa myös kansantalouden kokonaisuutta. Itse tulen sieltä Oulun vaalipiiristä, ja oma kotipaikkakuntani on Kuhmo siellä itärajan pinnassa, ja naapuripitäjässä Sotkamossa on Euroopan suurin nikkelikaivos. Se työllistää 2 000 suomalaista — 2 000 suomalaista. Kyseisen kaivoksen tilanne on tällä hetkellä hyvin haasteellinen, mutta jos tässä nyt käsittelyssä olevassa lainsäädännössä kaivosmineraalivero nostetaan sieltä 0,6 prosentista kahteen ja puoleen prosenttiin, niin kyllä sillä tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia kyseiselle kaivokselle. Minua huolettaa aidosti Kainuun kansan edustajana, kuinka sitten käy, jos tilanne on kestämaton, niin että kyseinen kaivosyhtiö ei pysty enää toimintaansa jatkamaan. Mitä näille 2 000 suomalaiselle tapahtuu sen jälkeen? Kun tässä keskustelussa on käyty kestävän kehityksen periaatteitten mukaista keskustelua siitä, kuinka näiden kaivosten tulisi kestävän kehityksen mukaisesti toimia, niin kyllä se taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys tulee myös ottaa huomioon. Sen pohjalta olen kyllä suunnattoman huolissani.

Ja kun puhumme valtionvelasta ja puhumme, kuinka saisimme tähän maahan talouskasvua, niin meidän täytyy huomioida, että meillä on tällä hetkellä Euroopan rajuin velkaantumismuutos, meillä on Euroopan suurin talouskasvu ja Euroopan toiseksi ankarin työttömyys. Jos me omilla toimillamme tulemme tekemään sellaisia asioita, että työttömyys kasvaa ja talouden kasvu heikkenee, niin minun mielestäni se on vääränlaista politiikkaa.

Rouva puhemies! Minä aikaisemmassa puheenvuorossa toin esille tämän 9.1.2025 tulleen uutisen sieltä Meri-Lapin suunnalta, kuinka teräsyhtiö Outokumpu kertoi löytäneensä Kemin kaivoksen maanalaisista kairauksista merkittävästi lisää kromimalmia. Outokumpuhan jalostaa tätä kromimalmia ferrokromiksi, joka on siis ruostumattoman teräksen raaka-aine. Yhtiö arvioi siinä uutisessa, että nykyisten malmivarojen arvo ferrokromina myytäessä vastaisi 15 miljardin euron liikevaihtoa vuoden 2024 ensimmäisen puolikkaan keskihinnalla laskettuna — 15 miljardin euron potti. Kun tämä uutinen oli silloin tammikuussa tehty, niin seuraava uutinen oli 16.4.: ”Outokumpu suunnittelee Kemin kaivoksen toiminnan laajentamista varmistukseksi vähäpäästöisen” — rouva puhemies, vähäpäästöisen — ”kromin tuotannon tuleviksi vuosikymmeniksi”. Tämähän oli iloinen uutinen, mutta nyt kun tämä hallituksen esitys tänne eduskuntaan on tullut, niin viimeisin uutinen oli, että Outokumpu nyt selvittää Kemin kaivoksen kromirikasteen korvaamista osittain ulkomaiden tuonnilla. Kysyn: onko tämä kestävän kehityksen mukaista, että jos meillä on olemassa oleva kromikaivos, josta on tämän vuoden alussa ilmennyt, että siellä on kaksinkertaisesti enemmän sitä kromia louhittavaksi ja otettavaksi käyttöön, niin nytten tästä uutisesta kun tullaan tähän päivään, seuraavaksi ollaan sitä kromia tuomassa ulkomailta? Ja mikä vaikutus tällä on? Se, että nämä investoinnit, mitä 16.4. Outokumpu esitti, ovat menneet jäihin siellä Meri-Lapissa. Investointeja menee jäihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

Kysynpähän vain, rouva puhemies, tässä keskustelussa, mitä käydään tämän valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta: onko tämä mielestänne järkevää veropolitiikkaa? Minun mielestäni ei, koska kuten edustaja Hoskonen tuossa jo aikaisemmin omassa puheenvuorossaan totesi, tälle maalle pitäisi antaa mahdollisuus vaurastua, niin kaivosteollisuuden osalta — edustaja Holopainen — kuin metsäteollisuuden osalta, koska vain teollisuus luo työpaikkoja ja pienet yritykset luovat työpaikkoja, joittenka kautta tulee niitä verotuloja, jota kautta me pystymme maksamaan takaisin näitä velkoja, mitä on syntynyt viime vuosien ja vuosikymmenten eri hallituksien toimesta. Ja niitä työpaikkoja me tarvitaan ympäri Suomen. Totta kai kun puhumme pohjoisesta Suomesta, Lapista, itäisestä Suomesta ja Kainuusta, matkailunkin myötä niitä työpaikkoja ja kasvua tulee, eikä se ole mielestäni poissulkenut kaivostoimintaa esimerkiksi siellä Sotkamossa. Aivan yhtä lailla Vuokatti siellä toimii, ja tälläkin hetkellä ulkomaanmatkailijoita on tulossa myös Kainuuseen, kuten myös siellä Lapissa. Niin että nämä kyllä ovat yhteensovitettavissa, jos näin halutaan.

Edustaja Hänninen, kokoomuksen edustaja, käytti puheenvuoron, jossa hän totesi, että hallituksella on linja, että talous kestää. Toivoisin tämän veropolitiikan myötä, että ei olisi näin poukkoilevaa veropolitiikkaa ja luotaisiin niitä kestäviä ratkaisuja, kuinka taloutta laitetaan tässä maassa kuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen.

19.54 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta joutui lausunnossaan ottamaan aika lailla uudelle maaperälle kantaa, ja sen takia ehkä on pari sanaa syytä sanoa siitä.

Ensinnäkinhän siinä oli tämä verosta säätämisen delegointi. Siinä perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että hintatietojen lähteet säädetään lain 4 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Tähän hintatietojen lähteisiin liittyy tosiasiallisesti veron määrään vaikuttavia valinnanvaraisia elementtejä. Ne jättäisivät harkintavaltaa valtioneuvostolle kaivosmineraaliveron verotusarvon määrittelyssä käytettävien viitehintojen valinnan suhteen. Kun tällainen tilanne on, niin perustuslakivaliokunta katsoo, että on välttämätöntä muuttaa lakiehdotusta niin, että verotusarvon määräytymisestä säädetään ehdotettua merkittävästi täsmällisemmin laissa, ei kuitenkaan itse lain pykälissä, vaan se pystytään liitteen kautta hoitamaan, ja tätä pidettiin sitten säätämisyjärjestyskysymyksenä. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan muutos oli toteutettavissa esimerkiksi lisäämällä lain liitteeseen nykyisen kaivosmineraaliveron verotusarvojen perusteena sovellettavista hintatiedoista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n kaltaista sääntelyä verotusarvon perusteena sovellettavasta hintatiedosta. Ja näin sitten valtiovarainvaliokunta on tehnyt, että tältä osalta tuo on täytynyt huomautus.

Sitten tämä kysymys siitä, minkälainen verotus on perusteltua ja mikä taas saattaisi lähestyä konfiskatorista verotusta tällaisen kaivostuotannon osalta, oli se, mitä tämmöisellä hetteisellä maaperällä perustuslakivaliokunta joutui arvioimaan. Samaan aikaanhan on ollut käsittelyssä apteekkimaksuja ja lääketaksoja koskeva verotusuudistus, ja siellähän perustuslakivaliokunta otti tavallaan urauurtavankin kannan, että voitaisiin katsoa, että jos tietyissä olosuhteissa apteekkitoiminta muodostuu kannattamattomaksi vero- ja taksamuu-
tosten vuoksi, niin sitten tullaan jo tilanteeseen, että perusoikeuksien turvaamiseksi voitaisiin edellyttää lakia muutettavaksi. No, tämä on edelleen tuolla sosiaali- ja terveysvalio-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

kunnassa käsiteltävänä, mutta tässä on periaatteessa sama kysymys mutta toisenlaisessa yhteydessä.

Apteekkien osalta meillä oli harvinainen tilanne, että on erinomaisen tarkkaa tietoa apteekkien tuloista ja menoista, kun sitä on seurattu julkisen vallan toimesta juuri tämän luvanvaraisen elinkeinon muodossa, ja sen takia oli mahdollista arvioida hyvinkin tarkasti, kuinka montaa apteekkia sitten tällainen liiketoiminnan kannattavuuden vaarantaminen tai suorastaan menettäminen koskisi. Kaivosten osalta tilanne on kokonaan toisenlainen. Sielähän maailmanmarkkinahinnat vaihtelevat, malmin louhinnan ja sen rikastamisen teknologiat vaihtuvat ja muuttuvat, ja sitten tietysti esiintymien rikkaus vaihtelee suuresti, ja siinäkin tieto kasvaa, kun tehdään pidemmälle maaperätutkimuksia.

No, tässä tilanteessa perustuslakivaliokunta korosti sitä, että verotusta koskevista lainsäädännöissä on katsottu, että verotusta koskevaa lainsäädäntöä ei voida pitää valtiosääntöoikeudellisesti sellaisena erityisenä julkisen vallan käytön muotona, jonka alueella perusoikeudet eivät tulisi sovellettaviksi. Elikkä täälläkin täytyy katsoa sitten elinkeinovapauden toteutumista perustuslain 18 §:n mukaisesti ja sitten omaisuuden suojan perustuslain 15 §:n mukaista toteutumista.

Kun jo hallituksen esityksen perusteluissa oli kaivettu näitä todennäköisyyksiin pohjautuvia arvioita siitä, kuinka iso osa kaivostoiminnasta saattaisi muodostua kannattamattomaksi, niin tätä sitten piti arvioida juuri sen kannalta, onko siellä tällaisia kohtuuttomia tilanteita. Jo perustuslain esitöiden mukaan perustuslain omaisuuden suoja säännöksistä voidaan johtaa konfiskatorisen verotuksen kielto. Tässä perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan lainsäädäntö, jonka perusteella laillisella elinkeino- tai ammatinharjoittamisella ansaittuun tuloon kohdistuva veron määrä voisi yksittäistapauksessa muodostua suuremmaksi kuin siitä tosiasiallisesti saatu tulo, olisi konfiskatorisen verotuksen kiellon vastainen ja siten ongelmallinen omaisuuden suojan sekä elinkeinovapauden kannalta. Sen sijaan nettotulojen verotukseen nojautuvien ratkaisujen voidaan katsoa yleisellä tasolla arvioituna täyttävän usein valiokunnan käytännössä verolainsäädännölle asetetut vaatimukset edellyttäen, että veron määrä muutoin täyttää oikeasuhtaisuuden vaatimukset.

Oikeastaan tästä tasapainosta on kysymys, kun siellä nyt sitten valtiovarainvaliokunta on hakenut tulevaisuuteen päin tällaisia hybridimallia, jossa korostuisi se todellisten markkinahintojen mukaan saatujen tuottojen määrä ja sitten taas tällainen muiden kriteerien perusteella kiinteämmin määräytyvä verotus suhteessa vähenisi. Olisi varmasti helpompaa katsoa, että se toteuttaa paremmin nämä kriteerit, joita verotukselle asetetaan myös näistä perusoikeuksien suojelusyistä. Mutta tässä tilanteessa kuitenkin perustuslakivaliokunta katsoi, että tämä liikkumavara, jota lainsäätäjällä on omaisuuden suojan näkökulmasta, on lähtökohtaisesti suurempi tilanteessa, jossa omaisuuden suoja rajoittava sääntely kohdistuu pörssiyhtiöihin tai muihin varallisuusmassaltaan huomattaviin oikeushenkilöihin verrattuna sitten tilanteeseen, jossa olisi pienyrityksiä tai oikeushenkilöiden sijasta luonnollisia henkilöitä, jotka yritystoimintaa pyörittävät. Ja sitten kun on kysymys myös elinkeinoalasta, jossa on todella isot investoinnit ja isot yritykset pääasiallisesti niitä pyörittämässä, niin näiden olosuhteiden vallitessa ehdotettavaa sääntelyä ei katsottu olemassa olevaan elinkeinotoimintaan kohdistuvaksi veronkorotukseksi tai siis tämän konfiskatorisen verotuksen kaltaiseksi kielletyksi tavaksi kiristää verotusta.

Mutta tosiaan tuo evästys, jonka valtiovarainvaliokunta esitti, varmasti auttaisi jatkossa löytämään sellaisen verotusmallin, jossa myös tällaiset vähäiset riskit tämän suhteen poistuisivat. Sinänsä kun on miljardien esiintymisestä kysymys, niin kuin tuossa edellä edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

taja Kettunen viittasi, niin tässähän on kuitenkin kysymys sen elinkaaren aikana kymmenien miljoonien verotuksesta, eli on vain promilleluokan asioista kysymys, että sillä ei sen perustoiminnan, kaivostoiminnan kannattavuuden kannalta kuitenkaan niin dramaattisia vaikutuksia ole kuin keskustelusta olisi voitu päätellä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

20.01 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tulin vielä pitämään puheenvuoron käydäkseni edelleen keskustelua esimerkiksi edustaja Kettusen kanssa, joka täällä mielestäni tulkitsee vain osittain sitä, mitä täällä aikaisemmin puhuin.

Edustaja Kettunen viittasi tässä siihen, että näillä veromuutoksilla ja muilla kaivostointaan kohdistuvilla ikään kuin lisävaatimuksilla on negatiiviset elinkeinovaikutukset. No, nythän on myös niin, että monessa paikassa, esimerkiksi jos ajatellaan vaikka herkkää järvialuetta, Saimaata, on todettu, että kaivostoiminnalla ja oikeastaan jo niillä lukuisilla kaivosvarauksilla, jotka sinne on tehty, on ollut huomattavia negatiivisia vaikutuksia muulle elinkeinotoiminnalle. Esimerkiksi maakunnat ja kunnat näillä alueilla ovat todella vahvasti ottaneet kantaa siihen, että nämä kaivosvarauksetkin aiheuttavat epävarmuutta muussa liiketoiminnassa, mitä siellä on, siis sen lisäksi, että ne haittaavat tietysti alueen asukkaitten virkistytymis- ja muita mahdollisuuksia. Esimerkiksi matkailuedellytyksiä heikentää se, että siellä on kaivostointia, varsinkin kun tähän mennessä sillä kaivostointinnalla, mikä on ollut, on ollut negatiivisia ympäristövaikutuksia. Nämä maakunnat ja kunnat ovat vahvasti sanoneet, että kaivostoiminnan sinne sijoittuminen on ristiriidassa alueen elinkeinopoliittisen strategian kanssa.

Siksi mielestäni ei voida tarkastella pelkästään kaivostointimijoiden ikään kuin etua tässä tapauksessa, niin kuin edustaja Mikkonen tässä sanoi, että tuntuu siltä, että kaivostointimijojen lobbausvoima on ollut aika suurta, jotenkin täälläkin osassa puheenvuoroja siltä kuulostaa. On todella hankalaa, jos ei katsota sitä kokonaisuutta, mikä on todellinen elinkeinovapaus muitten toimijojen osalta silloin, jos kaivostointinnan ikään kuin haitat ovat sellaisia, että ne estävät sitä muuta elinkeinotoimintaa tai haittaavat sitä. Tai sitten omaisuusdensuojaa siltä osin, että aika monessa tapauksessa nimenomaan maanomistajille on tullut epävarmuutta ja näitä haittoja tämän mahdollisesti suunnitellun kaivostointinnan osalta.

Jos nyt ajattelee vaikka Saimaan alueen tulevaisuuden tavoitteita siitä, että alueesta tulisi erittäin merkittävä ja houkutteleva matkailualue vaikkapa nyt keskieuropalaisille turisteille, niin kyllä se on tunnistettu ihan todella isoksi riskiksi toimintaympäristön kannalta, jos kaivostointia sijoitetaan sinne sillä tavalla kuin nämä kaivosvaraukset antavat ymmärtää. Siitä on paljonkin tietoa, että esimerkiksi yrittäjät, jotka suunnittelevat investointeja tai liiketoiminnan aloittamista matkailun suhteen, suhtautuvat nimenomaan tähän hyvin epäluuloisesti, ja se on tuonut epävarmuutta alueelle. Siksihän myöskin on syntynyt isoja kansalaisliikkeitä, ja täällä eduskunnassakin on käsitelty useita kansalaisaloitteita viime kausina liittyen siihen tarpeeseen, että kaivostointia pitäisi saada ikään kuin säädeltyä paremmin. Olisi kyllä todella ongelmallista, jos sitten kaikesta tästä palautteesta huolimatta täällä päättäjät nostavat ikään kuin ainoastaan kaivostointimijojen huolen ja tarkastelevat elinkeinopoliittisesta näkökulmasta ainoastaan heidän intressejään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

20.05 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Holopainen edellä piti taas erinomaisen puheenvuoron. Haluan kiittää myös edustaja Koskista, joka perustuslakivaliokunnan jäsenenä toi esille myös sen suhteellisuuden, että jos nyt mietitään tätä kaivosveron korotusta, niin kun me puhutaan näistä kaivosyhtiöistä, niin se on todellakin hyvin pieni osuus heidän tuotostaan tai tavallaan heidän liikevaihdostaan tai siitä, minkä verran he pääomia sijoittavat. Jos mietitään vaikka Keliberin kaivosta, joka on jo 800 miljoonaa satannut siihen, että suunnittelee kaivoksen avaamista, niin jos tässä neljä miljoonaa sen verotulot nousevat, niin kyllä täytyy sanoa, että aika huteralla pohjalla ovat olleet sitten suunnitelmat, jos ne tällaiseen summaan kaatuvat.

Tosiaan minusta on tärkeätä huomioida se, että on jotenkin itsestäänselvyys, että me huolehdimme, että niistä meidän mineraalivaroistamme, jotka sieltä kerran voi vain louhia ylös, myös valtio saa kohtuullisen korvauksen. Siinä mielessä todellakin tämä kaivosveron nosto on täysin perusteltua, ja tätä vihreiden mielestä olisi voinut vielä enemmänkin nostaa. Jos todellakin kansainvälisesti sitä vertailemme, niin se jää hyvin alhaiseksi tasoksi edelleen.

Tässä edustaja Holopaisen puheessa tuli esille tavallaan myös alueen muiden toimijoiden näkökulmat ja se, millaisia vaikutuksia alueen muihin elinkeinoihin kaivostoiminnalla on. Ei ole mikään ihme, että ympäri Suomea on paljon noussut tällaisia kaivostoimintaan kriittisesti suhtautuvia kansanliikkeitä, koska huoli on todellakin siellä aito: miten se vaikuttaa matkailuun, miten se vaikuttaa omaisuuteen? Esimerkiksi itse olen vieraillut marjatilalla, joka on huolissaan siitä, miten lähelle sijoittuvan kaivoksen pölyhaitat vaikuttavat heidän marjoihinsa tai todellakin myös omaisuuden arvoon. Kyllä siellä Kainuussakin ovat mökkiläiset hakeneet miljoonakorvauksia tältä kaivosyhtiöltä, Talvivaaralta, Terrafamelta, siitä, että heidän omaisuutensa arvo on merkittävästi pienentynyt.

Ja kun tässä nyt sitten nostettiin edustaja Kettusen puheessa tämä Terrafame, Talvivaara, niin valtio on sinne jo miljardin verran rahaa laittanut. Siinä mielessä se kaivostoiminta ei siellä kyllä kestäväällä pohjalla ole todellakaan ollut. [Tuomas Kettunen: 2 000 työtöntä!]

Kyllähän maailmanmarkkinahinnat ovat se suuri kysymys, ja sen vaihteluhan on se, joka vaikuttaa kaivosten kannattavuuteen. Se on ihan selvä asia. Sen takia minä itse ajattelen, että kun meillä on niitä harvinaisiakin maamineraaleja, joista me tiedämme, että niistä on tarvetta ja pulaa, niin meidän ei todellakaan kannata niitä halvalla myydä, ja meidän ei kannata missään tapauksessa sallia [Puhemies koputtaa] niiden louhimista sellaisella tavalla, joka aiheuttaa kohtuutonta ympäristöhaittaa. Meidän kannattaa tässä olla tiukkana, koska ne aarteet säilyvät kyllä siellä ja odottavat sitä hetkeä, kun hinta on sellainen, [Puhemies koputtaa] että se voidaan turvallisesti tehdä niin, että valtio saa siitä verotuloja riittävästi, ja toisaalta niin... [Puhemies: Aika!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän edustajaa siirtymään puhujakorokkeelle.

...että näiltä yhtiöiltä voidaan vaatia tiukat ympäristöehdot.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

20.09 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tästä kaivosverosta ja kaivostoimialastahan voi olla vapaasti ihan mitä mieltä haluaa olla. En sen takia ota tässä esille edellä vihreiden edustajien pitämiä puheenvuoroja, vaan otan esille sen takia, että minusta se viesti ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

jotenkin valitettavasti tunnu oikein vilpittömältä, kun sanotaan, että kyllä Suomessa voidaan harjoittaa kaivostoimintaa, mutta sitten samaan aikaan ollaan vastalauseessa esittämässä niin kovaa veroa, että kaivostoiminta menee kannattamattomaksi. Kuvitellaankos, että joku investoisi Suomeen satoja miljoonia tai miljardin kaivokseen, joka on kannattamatonta toimintaa? Kyllä minulla väistämättä tulee mieleen, että on Jaakobin ääni mutta Esaun on kädet. Puhutaan toista, mutta tehdään toista.

Sitten kun sanotaan, että pitää nostaa sen takia veroa, kun niistä on ympäristöhaittoja ja marjatilat pelkäävät, että marjat pölyttyvät, niin mitä se vero auttaa marjojen pölyttymiseen tai matkailun tai muitten toimialojen ongelmiin? Auttaako se, että me nostetaan veroja ja tehdään kannattamattomaksi joku toimiva kaivos? Marjatko eivät pölyty sen jälkeen, ja joku toinen toimiala, matkailutoimiala, alkaa sen jälkeen menestyä paremmin? Ei tietenkään auta. Eihän se ole ratkaisu, vaan ratkaisu on se, että me katsotaan, mihin meillä ympäristön kestävyys kannalta voivat kaivokset yleensäkin sijoittua, ja otetaan huomioon ne muut toimialat ja tietenkin siinä sosiaalinen kestävyys, taloudellinen kestävyys, ympäristöllinen kestävyys. Eihän tämän veron tehtävä ole estää joitakin ympäristöongelmia. Jos me ajatellaan vaikkapa vesistöjen saastumista ja pilaantumista, niin ei sitä rahalla korvata. Sehän pitää hoitaa ympäristölainsäädännöllä ja panna semmoiset lupaehdot, ettei niitä pilata. Se, että me pannaan lisää veroa, ei puhdistu yhtään järveä, ei yhden yhtäkään järveä. Tässä sekoittuvat puurot ja vellit erittäin pahalla konstilla.

Mitä tulee sitten taas kansainväliseen vertailuun kaivosmineraaliverosta, kiistan jyrkästi ne luvut, mitä täällä on esitetty. Ne eivät ole vertailukelpoisia. Me kysyimme valtiovarainvaliokunnan verojaostossa meidän valtiovarainministeriöltä, me kysyimme meidän asiantuntijoilta — siellä oli myös muita kuin elinkeinoelämän edustajia — voisitteko esittää vertailukelpoiset luvut, jos tämä Suomessa sijaitseva kaivos laitettaisiin Ruotsiin tai Australiaan tai muualle, Puolaan. Ei semmoisia vertailuja ole, sillä he sanoivat, että nämä olosuhteet ja nämä verorakenteet ovat niin erilaiset. Ei näitä voi vertailla tällä lailla. [Krista Mikkosen välihuuto] Mutta pitää ottaa kokonaisverovaikutus huomioon. Jos siellä ei makseta yhteisöveroa tai rojaltia aletaan maksamaan siten, että siihen saa ekana vaikka kymmenen miljoonan euron helpotuksen ja aletaan vasta sitten maksamaan, niin nämä luvut, mitä te esitte täällä, eivät ole vertailukelpoisia. Näin ovat meille asiantuntijat sanoneet valiokunnassa.

Tämä on juuri se, mitä sanoin toisessa puheenvuorossani, jossa sanoin, että faktat pilaavat hyvän tarinan. Olen pahoillani siitä. Faktat pilaavat hyvän tarinan tässä. On paljon parempi keskustella täällä lainsäädännön sisällöstä ja olla senkin jälkeen eri mieltä eri arvonäkökulmista, jos kuitenkin jaetaan ne samat faktat, eikä niin, että yritetään kansalaisille kertoa tarinaa, joka ei ole totta.

Mitä sitten tulee niihin muitten elinkeinojen huomioimiseen, niin haluan senkin todeta, että meillä on Lapissa Kittilässä erinomainen näyttö. Meillä on ainoa toimiva eurooppalainen kultakaivos — erittäin kannattava, tuottaa valtiolle myös rojalteja, tuottaa kaivosveron kautta rojalteja, 90 prosenttia työntekijöistä on Lapista, taitaa olla lähes 1 000 henkeä kaiken kaikkiaan työvoimavaikutus, alihankinta- ja suorat työpaikat — ja samalla meillä on nopeiten kasvava matkailutoimiala siellä. Onko Lapin matkailun kehitystä jarruttanut meidän kolme toimivaa isoa kaivosta? Ei ole. Missä maakunnassa kasvaa nopeiten matkailu tällä hetkellä? Kasvaako se siellä Saimaalla? Ei kasva. Kasvaako se siellä, missä on kaivokset? Kasvaa. [Krista Mikkosen välihuuto] Eli ei se riipu siitä, ovatko siellä ne kaivokset, mutta sehän osoittaa, että niiden kaivoksien olemassaolo ei estä matkailutoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

mialan kasvua siellä alueilla, niissä seutukunnissa, millään tavalla. Pystymme yhteensovittamaan näitä eri intressejä, kun otamme ne riittävästi huomioon.

Lappiin ei kaivata yhtään kaivosta, joka pilaa esimerkiksi vaikkapa Tornion-Muonionjoen vesistön, ei tietenkään. Tarvitaan tiukat lupaehdot, mutta ei tätä toimialaa, joka on meille mahdollisuus, kannata, voi sanoa, tappaa semmoisella verolla, joka tekee siitä kannattamattoman. Tai kun Terrafamelle, joka on päässyt hyvin liiketoiminnassa eteenpäin — ympäristöongelmat saatu haltuun, työllistää parituhatta henkeä, verojalanjälki parisataa miljoonaa vuodessa — ollaan nyt tekemässä verolainsäädäntöä, jossa rahoitusasema menee erittäin hankalaksi, ja sitten se on pahimmassa tapauksessa tulossa valtion syliin, niin siinä ei ole mitään järkeä. Siksi annan tässä kyllä kritiikkiä nyt maan hallituksellekin, vaikkei täällä ole yhtään hallituspuolueen edustajaa enää kuulemassa. Siitä huolimatta sanon, että tähän oli kyllä iso virhe, että vaikka tiedettiin, mihin tämä tulee johtamaan, niin ei oltu valmiita ottamaan tässä vuoden aikalisää ja tuomaan sitten uutta hybridimallia, jolla haetaan järkevää tuottoa. Tämä oli iso virhe.

Minkä takia? Kahden asian takia. Ensinnäkin se, että siellä joutuu vaikeuksiin osa tämän takia. Me ollaan nähty, että investointeja on pantu jäihin. Puhtaan siirtymän investointeja Outokummussa, jossa olisi siirrytty enemmän puhtaaseen tuotantoon, on pantu jäihin tämän takia. Ne on pantu jäihin tämän takia.

Toinen on se iso juttu, että kun ulkoapäin katsotaan Suomea, niin meillä alkaa olla tilanne, että sen lisäksi, että meillä maantieteellinen sijainti alkaa olla riski jollakin mittarilla, nyt tämä regulaatoriski alkaa olla todella suuri. Kun meillä on sotia ja kauppasotia, niin ei pitäisi luoda enää lainsäädännöllä riskiä, että meillä on näin poukkoilevaa. Tästä on monta muutakin esimerkkiä hallituksen politiikasta, esimerkiksi tämä datakeskusvero. Tuotiin se ja samaan aikaan ilmoitettiin, että samansuuruinen tukipaketti. Kukaan ei tiedä, mikä on tukipaketin sisältö, milloin se tulee voimaan, kuinka pitkään se on voimassa. Kuka uskaltaa tehdä kymmenien vuosien investoinnit? Nyt on kaivosalalle tehty aivan sama.

Pitäisi olla vakaa toimintaympäristö, jotta yritykset uskaltavat investoida tänne Suomeen, työllistää, tuoda lisäarvoa, lisätä kriittisissä mineraaleissa eurooppalaista strategista omavaraisuutta. Mutta mitä tekee Suomi? Päinvastoin. Niin kuin meillä olisi tässä taloudellisessa tilanteessa jotenkin varaa siihen. [Tuomas Kettunen: Ei ole!] Niin kuin meillä olisi varaa täällä sanoa, että ei työpaikkoja, ei kasvua, aletaan vain pesemään toisten selkiä, niin kyllä se siitä Suomi nousee. Ei nouse, jos emme tee teollista toimintaa täällä. Ja missä se on kestävää tehdä? Siellä, missä ympäristövaikutukset otetaan huomioon ja kriteerit ovat tiukkoja, eikä siellä, missä ei minkäänlaista ympäristövastuuta kanneta. [Puhemies koputtaa] Kongossakin, joka tuottaa merkittävän osan maailman koboltista — sieltä tuodaan muuten Suomeenkin koboltia — taitaa olla niin, että kiinalaiset omistavat 80—90 prosenttia niistä kaivoksista. [Eduskunnasta: Kyllä!] Tämä on hirveä tilanne, kun ajatellaan Euroopan kannalta.

Suomella on mahdollisuus. Ei hukata tätä mahdollisuutta, vaan toimitaan järkevästi. Hallituksenkin pitäisi toimia oikein, nyt se toimii väärin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

20.17 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Edustaja Lohelta ansiokas puheenvuoro, ja olen täysin samaa mieltä, että nykyinen hallitus toimii väärin. Olen todel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

lakin huolissani siitä, miten käy esimerkiksi valtionomisteisen — ei nyt täysin sataprosenttisesti omisteisen, mutta omisteisen — kaivoksen nimeltä Terrafame siellä Kainuussa.

Mutta ihan ensimmäiseksi täytyy muistaa se, minkä edustaja Lohi Lapin kansanedustajana toi tässä esille, että eivät kaivokset ja matkailu toisiaan poissulje. Lappi on tällä hetkellä Suomen kasvun vetureita, mikä tulee sekä kaivannaisteollisuudesta että myös sieltä matkailun suunnalta. Mutta samalla lailla on omassa kotimaakunnassani Kainuussa: Sotkamossa on kolme kaivosta, mutta siellä Sotkamossa on myös Kainuun kasvun veturi matkailun osalta — eivät poissulje toisiaan.

Mutta, rouva puhemies, Terrafamen kaivosalueella on 2 000 työpaikkaa — ja tämmöistä lainsäädäntöä joulun alla. Onko tämä nyt joululahja niille kaivostyöntekijöille, jotka tekevät pitkää päivää ja tuovat leivän kotiin, moneen kainuulaiseen kotiin, ja ennen kaikkea tuovat kansantalouteen lisää tuloa?

Puhemies! Tästä on ollut tosiaan kaksi päivää sitten ihan Iltalehdessä juttu, ja minä nyt sitten tästä iltapäivälehden jutusta teille luen: ”Terrafame on merkittävässä vaikeuksissa. Se on tehnyt tänä vuonna tammikuun alusta syyskuun loppuun mennessä jo yli 40 miljoonaa euroa tappiota, vaikka yhtiö on vähentänyt vuosittaisia kustannuksiaan 50 miljoonalla eurolla.” He ovat tehneet toimenpiteitä, että he ovat saaneet toimintaansa tehokkaammaksi, kustannuksia on vähennetty 50 miljoonalla eurolla. ”Terrafame on toimintahistoriansa aikana tehnyt tappiota yhteensä 200 miljoonalla eurolla, ja tappioiden määrä kasvaa koko ajan lisää.” Kuvitellaanko nyt näin, että tämmöisellä verolainsäädännöllä nämä tappiot tulevat helpottumaan? Päinvastoin.

Ja minkä takia nyt täällä edustaja Mikkonen omassa puheenvuorossaan toi esille, että maailmanmarkkinahinnat vaikuttavat muun muassa nikkelin hintaan? Siis nikkeli-kaivoksesta on kyse tuossa Terrafamessa. Se on juuri näin: ”Suurin syy” — tämä on myös tässä lehden jutussa — ”Terrafamen ongelmiin on Indonesia, jolla on maailman suurimmat nikkeli-varannot. Indonesian aggressiivinen kaivospolitiikka on romahduttanut nikkelin hinnan ja pakottanut nikkeli-kaivoksia ja -jalostamoita lopettamaan toimintansa ympäri maailmaa. Indonesian nikkeli-kaivoksilla on suurten varantojen lisäksi etuna maan löysä ympäristönsuojelusääntely sekä halvalla, ilmastonmuutosta kiihdyttävällä hiilellä tuotettu energia, jota näissä Indonesian kaivoksissa tarvitaan.” Minä vain kysyn sitä, onko tämä sitten viherpesua, että kannattaa sitä nikkeliä tuottaa siellä Indonesiassa hyvin löysällä ympäristönsuojelusääntelyllä ja ennen kaikkea sillä, että siellä hiilellä tuotetaan energiaa ja tuprutetaan savuja sitten maailman tuuliin ja ilmastoon ja sitä kautta maailma saastuu. Kumpi on oikein: se, että tuotetaan täällä kestävä kehitys mukaisesti, vai se, että tuotetaan siellä Indonesiassa aivan omituisilla tavoilla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

20.20 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Koska on niin tärkeä asia, niin vielä tätä debattia jatkan.

Edustaja Lohi edellä kuvasi sitä, että toisaalta hän ja ilmeisesti aika laajasti keskustan eduskuntaryhmä ainakin täällä vaikuttavat vastustavan tätä rojaltiliveroa lähtökohtaisesti, tai he pelkäävät, että se estää kaivostointia, ja kuitenkin hän tässä sanoi, että se ei vaikuta niin, että ympäristövaikutukset sillä saataisiin kuriin. Kun esimerkiksi vihreät ovat aikaisemmin ehdottaneet nimenomaan myöskin tällaista jäteveroa, joka sen sijaan nimenomaan kohdistuisi niin, että se kannustaisi ottamaan kaivannaisista tehokkaammin nämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

arvomineraalit talteen ja käytettäisiin säästävämpiä louhintamenetelmiä ja sitten näitä sivuvirtoja hyödynnettäisiin tehokkaammin ja sitten tätä kaivosten kestävyyttä sitä kautta ohjattaisiin, niin minulla on semmoinen muistikuva, että keskusta on vastustanut tämän tyyppistä veroa, mutta ehkä vaikkapa edustaja Kettunen voi kommentoida, kannattaisitteko sitten sitä nimenomaan myöskin ohjaavana elementtinä.

Sitten edustaja Lohi täällä sanoi jotenkin, en nyt sanatarkasti muista, mutta suunnilleen niin, että tietenkään kaivokset eivät sovi kaikkialle, että on niin herkkiä alueita, joilla sitten ne ongelmat ovat liian suuria. Mutta itse ainakin toivoisin, ja vihreät ovat tätäkin esittäneet, että sinne lainsäädäntöön olisi tehty tiukennuksia siinä, että kun tällaisia niin sanottuja no-go-alueita ovat nämä toimijatkin ehdottaneet, määriteltäisiin se, että tulisi varmuus siitä, että tietyille alueille ei sitten kaivoksia tulisi, jotta esimerkiksi vaikkapa siellä herkün vesistön äärellä Saimaalla sekä asukkaat että yritystoimijat voisivat sitten hengähtää helpotuksesta, kun tietäisivät, että tällaisista pelkoa ei siihen ole. Kysyisin myöskin tästä vaikkapa keskustan eduskuntaryhmänkin mielipidettä: olisitteko sitten myöntäväisiä siihen, että tätä varmuutta saataisiin sillä, että tällaisia rajoitteita tarkemmin määriteltäisiin?

Sitten edelleenkin sanon, että kyllä sillä on merkityksensä, minkälaisia toimijoita Suomeen houkutellaan. Silloin kun on toimija, joka on taloudellisesti jo lähtökohtaisesti vakaalla pohjalla ja sitoutunut noudattamaan erilaisia säädöksiä, niin kyllä he silloin todennäköisesti ovat valmiita myös sitten tiukempaan säätelyyn, koska he tietävät silloin, että myöskin he hyötyvät tästä Suomen ennustettavasta toimintaympäristöstä. Ja kun nämä kriittiset mineraalit todellakin ovat arvoltaan yhä suurempia tämän vihreän siirtymän vuoksi, niin sikäläkin se kannustaa meitä ymmärtämään näitten mineraalien arvon ja pysymme myöskin pitämään vaatimustasoa korkeammalla. Tosiaan muusta teollisuustoiminnasta on huomattu, että totta kai ne teollisuustoimijat ennakolta ikään kuin lobbaavat sitä vastaan, että ympäristöregulaatiota kiristettäisiin, mutta sitten kyllä Suomessa erityisesti on sitä osaamista pystyä kehittämään uusia teknologioita, ja Suomen kannattaa tietenkin myös kansainvälistä ympäristösäätelyä pyrkiä kiristämään. Kuten tässä totesin, niin esimerkiksi LUT-yliopistossa on tehty tätä tutkimusta. Kannattaa lukea tämä väitöskirja, koska siellä on todella mielenkiintoisia teknologisia esityksiä siitä, kuinka se kaivostoiminta voidaan toteuttaa niin, että se itse asiassa myöskin ohella tuottaa energiaa ja muuta.

Mutta tässä nyt tällä kertaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

20.24 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ehkä muutama huomio ja kommentti vielä tähän kaivosverokeskusteluun. Ensinnäkin ehkä kuulijat ovat voineet saada väärän käsityksen, mutta keskustahan siis tukee tätä esitystä, mikä meillä on nyt tässä käsissä, vaikka täällä kovasti sitä kritisoidaan. Tämä on ehkä hyvä huomata. [Aki Lindén: Aijaa!]

Toisekseen haluaisin myös huomauttaa sen, että kun tässä keskustan puheenvuorossa sanottiin, että ympäristöasioiden näkökulmasta kaivosverolla ei ole merkitystä vaan merkitystä on sillä, että on tiukkaa ympäristönsuojelua, ja esimerkiksi vesiensuojelun täytyy olla tiukkaa, niin haluan tässä nyt muistuttaa, että keskustahan on tällä kaudella kannattanut vesiensuojelun löystyttämistä niin, että nimenomaan nämä kaivoshankkeet voidaan si joittaa niin, että erinomainen vesien tila saa laskea alempaan luokkaan, jos sinne peruste-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

taan kaivos. Sitten tietysti toivoisi, että myös edistäisitte tätä asiaa käytännössäkin, eikä vain tässä nyt vedetä sellaista korttia esiin.

Mutta sitten tässä epäiltiin, että onko niin, että vihreät oikeasti eivät sallisi yhtään kaivosta tänne, vaikka me edustaja Holopaisen kanssa ollaan tässä monta kertaa sanottu, että me näemme kyllä, että kaivoksillakin on tilaa Suomessa silloin, kun se tehdään vastuullisesti. Minusta edustaja Hanna Holopainen tässä hyvin nosti esiin myös sen, että meillähän voisi olla annettavaa muualle maailmaan sillä meidän omalla teknologialla. Se, että meillä on tiukka ympäristölainsäädäntö, on itse asiassa muillakin teollisuudenaloilla johtanut siihen, että me ollaan sitten täällä tehty ja vaadittu käytettäväksi sellaista teknologiaa, joka on riittävän tiukkaa ympäristönäkökulmasta, ja sitten me ollaan voitu myydä sitä muualle.

Sitten tietysti on kysymys siitä, onko kaivosvero siinä se keino. No, tässä kaivosverossa onkin ennemmin kysymys siitä, annetaanko me ilmaiseksi meidän maamme rikkaudet — ne mineraalit, joita voidaan vain kerran louhia maaperästä, saako ensimmäiseksi paikalle ehtinyt ne ilmaiseksi. Tämähän on ollut Suomessa näin, mutta viime kaudella todella tämä kaivosvero säädettiin, ja nyt sitä on tiukennettu, ja hyvä niin, koska edelleenkin se on kansainvälisesti verrattuna varsin matalalla tasolla.

No, kun kerroin näistä eri rojaltiliveroista eri maissa, niin edustaja Lohi tässä kyseenalaisi sen, että nämä veroprosentit eivät ole luotettavia, mutta kyllähän näissä kaikissa maissa on myös muutakin veroa kuin vain sitä rojaltiliveroa, tai useammassa näistä. Se on ihan totta, että niitä on sinänsä vaikea vertailla, mutta kyllä kokonaiskuvassa silti tämä Suomen veronkanto on vielä varsin maltillista. Sen ei pitäisi todellakaan olla este tulla tänne, jos täällä on sellaisia esiintymiä, joita kannattaa louhia. On ihan selvää, että tämä vero voi tulla esteeksi siinä kohtaa, jos on hyvin heikko esiintymä, että sitä ei kannata louhia, mutta eihän sellaista kannatakaan louhia, jos tiedetään, että siitä tulee sitten kuitenkin isoja ympäristöhaittoja ja mineraalituotto jää vähäiseksi. Sellaista kaivosta ei kannata avata. Ne mineraalit jäävät sinne olemaan. Jos myöhemmin meillä on teknologiaa, jota voidaan hyödyntää, ja voidaan kaivaa tällaiset heikommatkin esiintymät ympäristöystävällisesti, niin silloin voimme käyttää niitä.

No, sitten kun täällä nostettiin esiin näitä Indonesia- ja Kiina-kortteja, mitä usein ympäristökeskustelussa heilautellaan, niin tietysti me tässä talossa teemme lainsäädäntöä Suomeen. Me haluamme, että meillä Suomessa huolehditaan ympäristöstä, koska ne ympäristöhaitatkin jäävät tänne Suomeen, ja nimenomaan ne vesistökysymykset ovat tietysti valtavasti oleellisia silloin, kun puhutaan Suomen luonnosta. Itse näen, että on tärkeätä, että me katsomme, että meidän tonttimme on täällä kunnossa. Samanaikaisestihan Suomi on kyllä EU:ssa ajanut esimerkiksi tätä CBAM-lainsäädäntöä elikkä sitä, että jos EU:n ulkopuolelta tuodaan vaikka nyt sitten terästä tai joitakin muita tällaisia tuontitavaroita, niin ne on pitänyt tuottaa yhtä kireillä ympäristöehdoilla ja ilmastoehdoilla kuin mitä EU:n sisällä vaaditaan, tai jos ei, niin sitten pitää maksaa siitä maksu. Nämä ovat hyviä elementtejä siihen, että me voimme varmistaa, ettei tällaisia vapaamatkustajia sitten globaalisti ole.

Mutta toden totta ja kaiken kaikkiaan olen iloinen siitä, että tämä lainsäädäntö on etenevässä. Ehkä vielä noston sen, että mielestäni nimenomaan tämä esitetty veromalli on varsin perusteltu.

Tähän lausumaan nyt siitä, että haluttaisiin selvittää tällaista hybridimallia, mitä kaivos-teollisuus ajaa, ja ottaa se myöhemmin käyttöön: Haluan vielä kerran muistuttaa, että näistä veromalleistahan on todellakin tehty selvitykset. On ollut niin VN TEAS -hanke kuin valtiovarainministeriön oma selvitys kaivosveromalleista. Nämä on tehty siis vuosina

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

21—22, hyvin tuoreita, ja näissä ihan suoraan todetaan, että tämmöisen hybridimallin verotuotto on epävarmempi, se on epätasaisempaa, se lisää byrokratiaa ja se mahdollistaa aggressiivisen verosuunnittelun. Todellakin ajattelen, että kun tämä nykyinen malli on yksinkertainen, niin kannattaisi pidättäytyä lähtemästä muuttamaan mallia byrokraattisemmaksi, enemmän hallinnollista taakkaa aiheuttavaksi, epävarmemmaksi ja vielä tällaiseksi, joka mahdollistaa aggressiivista verosuunnittelua.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.